A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (ötödik tanács)

2026. június 18.*

„Előzetes döntéshozatal – Szociálpolitika – A foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód – 2000/78/EK irányelv – 1. cikk – Tárgy – A 2. cikk (2) bekezdésének a) és b) pontja – A meggyőződésen alapuló hátrányos megkülönböztetés tilalma – A katonákat a SARS-CoV-2 vírus elleni védőoltás felvételére kötelező nemzeti szabályozás – Adott szakmai kategóriához való tartozáson alapuló eltérő bánásmód – A »meggyőződés« fogalma”

A C-522/24. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Consiglio di Stato (államtanács, Olaszország) a Bírósághoz 2024. július 29-én érkezett, 2024. július 23-i határozatával terjesztett elő a

BG

és

a **Ministero della Difesa**

között,

a **Presidenza del Consiglio dei Ministri**

részvételével folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (ötödik tanács),

tagjai: M. L. Arastey Sahún tanácselnök, J. Passer, E. Regan (előadó), D. Gratsias és B. Smulders bírák,

főtanácsnok: T. Ćapeta,

hivatalvezető: E. Sartori tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2025. július 10-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– BG, személyesen, valamint képviseletében L. Parenti avvocato,

* Az eljárás nyelve: olasz.

– az olasz kormány képviseletében S. Fiorentino, meghatalmazotti minőségben, segítői: E. Feola, E. Ferretti, A. Granato, V. Pilloni és F. Urbani Neri avvocati dello Stato,

– a francia kormány képviseletében B. Fodda és T. Lechevallier, meghatalmazotti minőségben,

– az Európai Bizottság képviseletében D. Recchia, E. Schmidt és F. van Schaik, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2025. november 20-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód általános kereteinek létrehozásáról szóló, 2000. november 27-i 2000/78/EK tanácsi irányelvnek (HL 2000. L 303., 16. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 4. kötet, 79. o.), különösen a 2. cikke (2) bekezdésének, valamint az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Charta) 1. és 24. cikkének az értelmezésére irányul.

2 E kérelmet BG, a hadsereg mérnöki testületének magas rangú tisztje és a Ministero della Difesa (honvédelmi minisztérium, Olaszország; a továbbiakban: minisztérium) között BG munkaviszonyának amiatti felfüggesztése tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő, hogy megtagadta a katonai állomány számára kötelező, SARS-CoV-2 vírus elleni védőoltás felvételét.

Jogi háttér

Az uniós jog

3 A 2000/78 irányelvnek „Az irányelv célja” című 1. cikke kimondja:

„Ennek az irányelvnek a célja a valláson, meggyőződésen, fogyatékosságon, életkoron vagy szexuális irányultságon alapuló, foglalkoztatás és munkavégzés során alkalmazott hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem általános kereteinek a meghatározása az egyenlő bánásmód elvének a tagállamokban történő megvalósítására tekintettel.”

4 Ezen irányelvnek „A hátrányos megkülönböztetés fogalma” című 2. cikke kimondja:

„(1) Ezen irányelv alkalmazásában az »egyenlő bánásmód elve« azt jelenti, hogy az 1. cikkben említett okok alapján nem szabad semmiféle közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetést tenni.

(2) Az (1) bekezdés alkalmazásában:

a) közvetlen hátrányos megkülönböztetés akkor áll fenn, ha egy személy egy másikhoz képest kedvezőtlenebb elbánásban részesül, részesült vagy fog részesülni egy hasonló helyzetben az 1. cikkben hivatkozott okok bármelyike alapján;

b) közvetett hátrányos megkülönböztetés akkor áll fenn, ha egy látszólag semleges előírás, feltétel vagy gyakorlat egy bizonyos vallású vagy meggyőződésű, egy bizonyos fogyatékosságú, egy bizonyos életkorú vagy egy bizonyos szexuális irányultságú személyt más személyekkel szemben hátrányos helyzetbe hoz, kivéve, ha
   i. az előírás, feltétel vagy gyakorlat törvényes cél által objektíve igazolható, és a cél elérésére irányuló eszközök megfelelők és szükségesek; vagy ha
   ii. bizonyos fogyatékossággal rendelkező személyek vonatkozásában a munkáltatónak vagy bármely más személynek vagy szervezetnek, akire ez az irányelv vonatkozik, a nemzeti jogszabályok értelmében megfelelő intézkedéseket kell hoznia az 5. cikkben meghatározott elvekkel összhangban, hogy megszüntesse az ilyen előírásból, feltételből vagy gyakorlatból eredő hátrányokat.

[…]

(5) Ez az irányelv nem érinti a nemzeti jog által meghatározott olyan intézkedéseket, amelyek egy demokratikus társadalomban a közbiztonság és a közrend fenntartásához, a bűncselekmények megakadályozásához, az egészség védelméhez és mások jogainak és szabadságának a védelméhez szükségesek.”

Az olasz jog

A 216/2003. sz. felhatalmazáson alapuló törvényerejű rendelet

5 Az alapügyre alkalmazandó szövegváltozata értelmében a 2003. július 9-i decreto legislativo n. 216 – Attuazione della direttiva 2000/78/CE per la parità di trattamento in materia di occupazione e di condizioni di lavoro e della direttiva n. 2014/54/UE relativa alle misure intese ad agevolare l’esercizio dei diritti conferiti ai lavoratori nel quadro della libera circolazione dei lavoratori (a foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmódról szóló 2000/78/EK irányelv és a munkavállalók szabad mozgásával összefüggésben a munkavállalóknak biztosított jogok gyakorlását megkönnyítő intézkedésekről szóló 2014/54/EU irányelv átültetéséről szóló, 216. sz. felhatalmazáson alapuló törvényerejű rendelet, a GURI 2003. augusztus 13-i 187. száma, 4. o.) célja a 2000/78 irányelv átültetése az olasz jogrendbe.

A 172/2021. sz. rendkívüli törvényerejű rendelet

6 A 2022. január 21-i legge n. 3 (3. sz. törvény, a GURI 2022. január 25-i 19. száma, 1. o.) révén módosításokkal törvénnyé átalakított, 2021. november 26-i legge n. 172 – Misure urgenti per il contenimento dell’epidemia da COVID-19 e per lo svolgimento in sicurezza delle attività economiche e sociali (a Covid19-járvány megfékezésére, valamint a gazdasági és társadalmi tevékenységek biztonságának biztosítására irányuló sürgős intézkedésekről szóló 172. sz. rendkívüli törvényerejű rendelet, a GURI 2021. november 26-i 282. száma, 2. o.) preambuluma értelmében:

„[…]

Mivel a jelenlegi veszélyhelyzet a társadalmat veszélyeztető esetleges helyzetek kezelése érdekében szükségessé teszi a korábban elrendelt rendkívüli és sürgős intézkedések meghosszabbítását;

Mivel kiemelten szükséges és sürgős a járvány megfékezésére és a közegészségügyi kockázatok csökkentésére irányuló tevékenységeknek az ország területén való egységes biztosítását szolgáló rendelkezések elfogadása, figyelembe véve a Covid19-járvány elleni küzdelem során rendelkezésre álló egészségügyi és tudományos ismeretek jelenlegi állását, valamint a megelőzésre és az […] átoltottságra vonatkozó – többek között nemzetközi – kötelezettségvállalásokat is;

Mivel kiemelten szükséges és sürgős, hogy az oltási kötelezettséget a különösen veszélyeztetett ágazatokban dolgozó személyek bizonyos kategóriáira is kiterjesszék;

[…]”

7 A 172/2021. sz. rendkívüli törvényerejű rendelet 2. cikke beiktatta a módosításokkal a 2021. május 28-i legge n. 76/2021-vé (76/2021. sz. törvény, a GURI 2021. május 31-i 128. száma, 1. o.) átalakított, 2021. április 1-jei decreto legge nº 44 – Misure urgenti per il contenimento dell’epidemia da COVID-19, in materia di vaccinazioni anti SARS-CoV-2, di giustizia e di concorsi pubblicibe (a Covid19-járvány megfékezésére irányuló sürgős intézkedésekről, a SARS-CoV-2 elleni védőoltásról, az igazságszolgáltatásról és a közbeszerzésekről szóló 44. sz. rendkívüli törvényerejű rendelet, a GURI 2021. április 1-jei 79. száma, 1. o.; a továbbiakban: 44/2021. sz. rendkívüli törvényerejű rendelet) a 4*ter*. cikk 1. bekezdésének b) pontját, amely kiterjesztette a katonákra a SARS-CoV-2 vírus elleni kötelező védőoltást, kimondva, hogy a védőoltás alapvető feltétele annak, hogy az oltásra kötelezett személyek szakmai tevékenységüket gyakorolhassák, és e kötelezettség elmulasztásának megállapítása a szakmai tevékenység gyakorlásához való jog azonnali felfüggesztésével jár, fegyelmi következmények nélkül és a munkaviszony fenntartásának jogával. A felfüggesztés időtartama alatt semmilyen munkabér, egyéb díjazás vagy járandóság nem jár. A felfüggesztés hatályban marad, amíg a munkáltatót nem tájékoztatják a védőoltás beadásáról, de legfeljebb 2021. december 15-től számított hat hónapig.

A katonai törvénykönyv

8 A 2010. március 15-i decreto legislativo nº 66 – Codice dell’ordinamento militare (a katoni törvénykönyvről szóló, 2010. március 15-i 66. sz. felhatalmazáson alapuló törvényerejű rendelet) alapügyre alkalmazandó szövegváltozata (a továbbiakban: katonai törvénykönyv) 89. cikkének (3) bekezdése a következőket írja elő:

„A fegyveres erők hozzájárulnak a szabad intézmények védelméhez, és meghatározott feladatokat látnak el közveszély esetén és egyéb rendkívüli sürgős esetekben.”

9 A katonai törvénykönyv 206-bis. cikkének 1. bekezdése a következőket írja elő:

„Az emberek és a társadalom egészségének biztosítása érdekében a katonai egészségügyi hatóságok megfelelő eljárások alapján elengedhetetlennek nyilváníthatják, hogy a katonai állomány meghatározott védőoltásokat vegyen fel azért, hogy bevethetők legyenek bizonyos műveletek vagy különleges szolgálat keretében.”

10 E törvénykönyv 894. cikke kimondja:

„1. A különös rendelkezésekben meghatározott esetek kivételével a katonai szakma gyakorlása összeegyeztethetetlen bármely más szakma gyakorlásával.

2. Nyereségorientált társaságban díjazás ellenében vagy anélkül szakma, illetve ipari vagy kereskedelmi tevékenység folytatása, valamint igazgatói, tanácsadói, könyvvizsgálói vagy más hasonló funkció betöltése is összeegyeztethetetlen.”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

11 A 2022. január 10-i határozattal az alapeljárás felperesét, aki a hadsereg mérnöki testületének magas rangú tisztje, felfüggesztették szolgálati beosztásából, mivel megtagadta a katonai állomány számára kötelező SARS-CoV-2 vírus elleni védőoltás felvételét.

12 E felperes e határozattal szemben rendkívüli jogorvoslati kérelmet nyújtott be az Olasz Köztársaság elnökéhez, amelynek keretében a minisztérium az alkalmazandó nemzeti szabályozásnak megfelelően a Consiglio di Stato (államtanács, Olaszország) véleményét kérte, amely a kérdést előterjesztő bíróság.

13 E bíróság kifejti, hogy az alapeljárás felperese azzal az indokkal vitatja az említett határozatot, hogy először is az sérti a 2000/78 irányelv 2. cikke (2) bekezdésének a) pontját, mivel őt a polgári személyi állomány tagjaihoz képest közvetlen hátrányos megkülönböztetés érte. Bár e felperes nem kérdőjelezi meg az állam azon lehetőségét, hogy oltási kötelezettséget írjon elő, bírálja azt a módot, ahogyan azt az olasz kormány a jelen ügyben végrehajtotta. A felperest ugyanis hátrányos megkülönböztetés érte az ugyanazon a parancsnokságon tevékenykedő polgári személyi állomány tagjaihoz képest, akikre – bár munkaviszonyuk és foglalkoztatási jogviszonyuk tekintetében a katonai állományétól eltérő rendszer hatálya alá is tartoznak – nem vonatkozik az alapügyben szóban forgó oltási kötelezettség, noha a felpereséhez hasonló feladatokat látnak el.

14 Másodszor, az alapeljárás felperese ezen irányelv 2. cikke (2) bekezdése b) pontjának megsértésére hivatkozik, mivel – többek között a beoltott katonai személyzethez képest – a meggyőződése alapján közvetett hátrányos megkülönböztetés érte, anélkül hogy e megkülönböztetés tudományosan megalapozott igazoláson alapult volna. E tekintetben – bár kétségtelen, hogy megtagadta az oltás felvételét – hajlandó lett volna 48 óránként mintavételi pálcás tesztet végezni. Márpedig, tudományos szempontból, a 172/2021. sz. rendkívüli törvényerejű rendelettel kapcsolatos tanácsadásra felkért szakértők által a Senato della Repubblicához (a Köztársaság szenátusa, Olaszország) benyújtott egyes jelentések szerint az a be nem oltott személy, aki legfeljebb 48 órával korábban végzett negatív mintavételi pálcás tesztet követően jelenik meg munkahelyén, a beoltott kollégáiéval azonos vagy akár alacsonyabb fertőzési kockázatot jelent.

15 Az alapeljárás felperese ezenkívül azt állítja, hogy a más területeken dolgozó olyan munkavállalók tekintetében, akikre nem vonatkozik a SARS-CoV-2 vírus elleni oltási kötelezettség, pedig tevékenységüket olyan környezetben végzik, ahol sokkal több emberrel érintkeznek, mint ő, az olasz szabályozás a munkahelyre való belépéssel kapcsolatban azt írja elő, hogy az oltási igazolás és a mintavételi pálcás teszt negatív eredményét tanúsító igazolás egyenértékű, ami azt bizonyítja, hogy ez a biztonság szempontjából is egyenértékű a SARS-CoV-2 vírussal való fertőzöttség hiányának megállapításával.

16 Harmadszor, az alapeljárás felperese a Charta 1. és 24. cikkének megsértésére hivatkozik. Az alapügyben szóban forgó felfüggesztő határozat ugyanis megakadályozta őt abban, hogy szakmai tevékenységét gyakorolja, megfosztva őt a díjazástól, ellentételezéstől vagy járandóságtól,

valamint attól a lehetőségtől, hogy gazdasági társaságokban más szakmai tevékenységet folytasson. Így nem tudta saját magát, valamint a feleségéből és két kiskorú lányából álló családját eltartani.

17 A kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy mind a 2000/78 irányelv, mind pedig a Chartának az előtte folyamatban lévő kereset alátámasztására hivatkozott rendelkezései alkalmazandók a fegyveres erők kötelékébe tartozó katonákra, így ha az alapügyben szóban forgó nemzeti szabályozás, amely a katonai állomány valamely tagjával szemben a szakmai tevékenységének gyakorlásának feltételként kötelező védőoltást ír elő, nem egyeztethető össze e rendelkezésekkel, e szabályozás alkalmazását mellőzni kell. Mindemellett e bíróságnak kétségei vannak azzal kapcsolatban, hogy megállapítható-e az uniós jognak az alapeljárás felperese által hivatkozott megsértése.

18 Ami először is azt a kérdést illeti, hogy a katonai állománynak a polgári személyi állományhoz képesti közvetlen hátrányos megkülönböztetésével megsértették ezen irányelv 2. cikke (2) bekezdésének a) pontját, e bíróság egyetért azokkal a megállapításokkal, amelyeket a Corte costituzionale (alkotmánybíróság, Olaszország) tett az alapügyben szóban forgóhoz hasonló, az egészségügyi szakemberekkel szemben bevezetett oltási kötelezettség olasz alkotmánnyal való összeegyeztethetőségének vizsgálata keretében.

19 Ebben az összefüggésben a kérdést előterjesztő bíróság többek között rámutat arra, hogy nem osztja az alapeljárás felperesének azon állítását, amely szerint az oltás nem garantálja a betegséggel szembeni immunitást, és nem akadályozza meg sem a SARS-CoV-2 vírus fertőzőképességét, sem pedig terjedését. Megjegyzi, hogy a Corte costituzionale (alkotmánybíróság) úgy ítélte meg, hogy az alapügyben szóban forgó védőoltás nincs negatív hatással a beoltott személyek egészségi állapotára, és hatékonyan csökkentette e vírus terjedését, következésképpen – a védőoltás teljes hatékonyságát, valamint az azt igazoló orvosi és tudományos adatok fényében, hogy az oltási kötelezettség megfelel az e vírus terjedésének csökkentésére irányuló célkitűzésnek – nem észszerűtlen e védőoltás alkalmazása.

20 Egyébiránt az e kötelezettség hatálya alá tartozó szakmai kategóriák kiválasztását és e kötelezettség hátrányosan megkülönböztető jellegének vizsgálatát illetően a kérdést előterjesztő bíróság arra hivatkozik, hogy a 2000/78 irányelv 2. cikke (5) bekezdésének megfelelően az irányelv nem érinti a nemzeti jog által meghatározott olyan intézkedéseket, amelyek a közbiztonság fenntartásához és az egészség védelméhez szükségesek. Figyelembe kell tehát venni azt, hogy az olasz jogalkotó a közegészség védelme és a világjárvány elleni küzdelem céljából döntött úgy, hogy oltási kötelezettséget ír elő a katonai állomány számára, amely a polgári személyi állományhoz képest folyamatosan többet érintkezik az emberekkel, és ezzel összefüggésben közbiztonsági feladatokat lát el.

21 Másodszor, ami ezen irányelv 2. cikke (2) bekezdése b) pontjának abból eredő megsértését illeti, hogy a védőoltást nem ellenző katonai állományhoz képest a meggyőződése alapján hátrányos megkülönböztetés érte azon be nem oltott katonai állományt, amely hajlandó lett volna mintavételi pálcás teszteket végezni, a kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy az ilyen hátrányos megkülönböztetés ugyanazon indokok alapján nem állapítható meg, mint amelyek a közvetlen hátrányos megkülönböztetés állítólagos fennállására vonatkoznak.

22 Egyébiránt mindenesetre az ilyen közvetett hátrányos megkülönböztetést az említett irányelv 2. cikke (2) bekezdése b) pontja i. alpontjának megfelelően jogszerű cél, nevezetesen az egyének és a közösség egészségének megfelelő és szükséges eszközökkel történő védelme igazolja. E tekintetben a kérdést előterjesztő bíróság kifejti, hogy a Corte costituzionale (alkotmánybíróság)

által az egészségügyi dolgozók tekintetében megállapított elvek – amelyek szerint a SARS-CoV-2 vírussal való fertőzöttség megállapítására irányuló tesztek gyakori végzése nem minősülhet a védőoltás megfelelő alternatívájának – alkalmazandók annak igazolására, hogy az olasz jogalkotó által elfogadott megoldás észszerűtlen vagy aránytalan.

23 Így az alapeljárás felperesének állításával szemben nem fogadható el, hogy a munkahelyre való belépés tekintetében az oltási igazolás és a mintavételi pálcás teszt negatív eredményét tanúsító igazolás egyenértékű lenne, mivel a nemzeti szabályozás a SARS-CoV-2 vírus terjedése kockázatának csökkentésére, valamint a lakosságnak és magának a munkavállalónak az egészségvédelmére irányuló cél arányos megvalósítása érdekében az esettől függően éppen azon csoport sajátosságai alapján követeli meg vagy a védőoltást, vagy a negatív tesztet, amelybe az érintett munkavállaló tartozik.

24 Harmadszor, ami az alapeljárás felperesének azon állítását illeti, hogy a Charta 1. és 24. cikkét a szakmai tevékenysége gyakorlásához való jog díjazás, ellentételezés vagy egyéb járandóság nélküli felfüggesztése miatt megsértették, a kérdést előterjesztő bíróság rámutat arra, hogy a Corte costituzionale (alkotmánybíróság) által az egészségügyi dolgozók tekintetében kialakított elvek szintén relevánsak az alapügyben szóban forgó határozat uniós joggal való összeegyeztethetőségének értékelése szempontjából.

25 Így az a helyzet, hogy az oltási kötelezettséget nem teljesítő munkavállaló átmenetileg nem végezhet munkát, továbbra is abból ered, hogy e munkavállaló az egészségügyi ellátással kapcsolatos döntéseket illetően egyéni önrendelkezési szabadságát gyakorolta. E tekintetben az említett munkavállaló felfüggesztésével a munkáltató a biztonsági kötelezettségét teljesíti.

26 Következésképpen a kérdést előterjesztő bíróság szerint jogszerű, hogy e felfüggesztés alatt semmilyen munkabért, egyéb díjazást vagy járandóságot sem fizet, mivel a munkavállaló szabadon döntött úgy, hogy nem oltatja be magát, és e választást bármikor megváltoztathatja.

27 E bíróság arra hivatkozik, hogy a Charta 1. cikkében biztosított emberi méltóság tiszteletben tartása, amelyhez az egyén munkavállalásra és családja megélhetésének biztosításához elegendő díjazásra való jogának elismerése társul, megköveteli, hogy az egyén a törvénynek megfelelően járjon el, amennyiben az olyan kötelezettséget előíró szabály, mint az alapügyben szóban forgó oltási kötelezettség, észszerű és arányos közérdekű célokat szolgál.

28 Ugyanezen okokból ki kell zárni a Charta 24. cikkének a munkavállaló kiskorú gyermekei tekintetében történő megsértését, mivel a szülő munkaviszonyának és a díjazás kifizetésének felfüggesztéséből eredő esetleges negatív következmények nem a hatóságok kötelezettségszegéséből, hanem a munkavállaló szándékos, törvényellenes magatartásából eredhet.

29 Mindemellett a kérdést előterjesztő bíróság – még ha nem is osztja az alapeljárás felperesének álláspontját – többek között az előtte felhozott érvek újdonsága miatt úgy véli, hogy ezekkel kapcsolatban a Bírósághoz kell fordulni.

30 E körülmények között a Consiglio di Stato (államtanács) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) Tekintettel arra, hogy a közigazgatási hatóságok nem tartották szükségesnek, hogy a [katonai törvénykönyv] 206-bis. cikke alapján a katonai állomány számára a konkrét munkavégzés céljából kötelezővé tegyék az oltás felvételét, így vállalva a felelősséget az oltás hatásaiért, felmerül a kérdés, hogy ellentétes-e a [2000/78] irányelvvel az az átültetés, amely lehetővé teszi a 172/2021. sz. rendkívüli törvényerejű rendeletet azon részében, amely módosítja a 44/2021. sz. rendkívüli törvényerejű rendeletet a 4*ter. cikk* [1. bekezdése] b) pontjának beillesztésével, amely a katonák részére előírja a védőoltás kötelező és személyes véleményükkel ellentétes felvételét, mivel arra kötelezi őket, hogy önként és saját kockázatukra alávessék magukat e még kísérleti szakaszban lévő egészségügyi kezelésnek, amely ahhoz szükséges többletkövetelményt jelent, hogy ugyanabban a munkakörnyezetben dolgozhassanak, mint ahol a polgári munkavállalók, akik nem kötelesek ilyen védőoltásnak alávetni magukat, annak ellenére, hogy olyan feladatokat látnak el, amelyek az ember fertőzőképessége és fertőződőképessége szempontjából hasonlóak a katonák által ellátott feladatokhoz?

2) Tekintettel arra, hogy a munkahelyekre való belépésről szóló olasz szabályozás szerint még olyan zsúfolt helyek tekintetében is, mint például a tömegközlekedési eszközök, a stadionok és az éttermek, az említett 172/2021. sz. rendkívüli törvényerejű rendeletben nem hivatkozott munkavállalók esetében a védőoltásra vonatkozó igazolás vagy a 48 órán belül elvégzett, negatív teszt egyenértékűnek minősül, felmerül a kérdés, hogy a [2000/78 irányelv] 2. cikke [2. bekezdésének] b) pontjával ellentétes-e az olyan intézkedés, mint a 172/2021. sz. rendkívüli törvényerejű rendelet azon része, amely módosítja a 44/2021. sz. rendkívüli törvényerejű rendeletet a 4*ter. cikk* 1. bekezdése b) pontjának beillesztésével, amely a katonák részére előírja a védőoltás kötelező és személyes véleményükkel ellentétes felvételét, amely ahhoz szükséges többletkövetelményt jelent, hogy ugyanabban a munkakörnyezetben dolgozhassanak, mint ahol olyan katonák tartózkodnak, akik személyes meggyőződésüknek megfelelően a védőoltás felvételét a kötelezettség hiányában is megfelelőnek ítélték, annak ellenére, hogy az oltatlan katona hajlandó, de egyébként már köteles is arra, hogy 48 óránál rövidebb időközönként bemutassa a negatív Covid-tesztet?

3) Felmerül a kérdés, hogy a 44/2021. sz. rendkívüli törvényerejű rendeletet kiegészítő 172/2021. sz. rendkívüli törvényerejű rendeletben foglalt rendelkezés, amely a 4*ter. cikk* 3. bekezdésében a védőoltás felvétele kötelezettségének megszegése miatt felfüggesztett munkavállaló tekintetében azzal a hatással jár, hogy ő semmilyen törvényes módon nem képes biztosítani a család eltartását, valamint az eltartandó kiskorú lányainak jólétéhez szükséges védelmet és gondoskodást, sérti-e [a Charta] 1. és 24. cikkét a Charta 24. cikke értelmében?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdésről

31 Első kérdésével az előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2000/78 irányelv 2. cikke (2) bekezdésének a) pontját úgy kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely a katonai állomány tagjai számára szakmai tevékenységük gyakorlásának

feltételeként oltásfelvételi kötelezettséget ír elő, míg a polgári állomány azon tagjaira, akik feladataikat azonos környezetben és hasonló egészségügyi helyzetben látják el, nem vonatkozik ilyen kötelezettség.

32 A 2000/78 irányelv 2. cikke (2) bekezdésének a) pontja értelmében közvetlen hátrányos megkülönböztetés akkor áll fenn, ha az irányelv 1. cikkében említett okok bármelyike miatt valaki hasonló helyzetben lévő másik személyhez képest kedvezőtlen bánásmódban részesül.

33 Amint az utóbbi rendelkezésből kitűnik, az irányelv „célja a valláson, meggyőződésen, fogyatékosságon, életkoron vagy szexuális irányultságon alapuló, a foglalkoztatás és munkavégzés során alkalmazott hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem általános kereteinek a meghatározása az egyenlő bánásmód elvének a tagállamokban történő megvalósítására tekintettel.”

34 E tekintetben az állandó ítélkezési gyakorlatból kitűnik, hogy az irányelv 1. cikkében felsorolt okok kimerítő jellegűek, és az irányelv nem vonatkozik a szakmai kategórián vagy a munkavégzés helyén alapuló hátrányos megkülönböztetésre (2024. október 17-i Zetschek ítélet, C-349/23, EU:C:2024:889, 25. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

35 A jelen ügyben a Bíróság rendelkezésére álló iratokból kitűnik, hogy az első kérdésben említett eltérő bánásmód, amely abból ered, hogy egyes érintett személyeknek szakmai tevékenységük gyakorlásához kötelező védőoltást felvenniük, azon alapul, hogy e személyek katonai vagy polgári személyi állományhoz tartoznak-e, mivel a személyi állomány e különböző kategóriáira a nemzeti szabályozás értelmében a munkaviszonyuk és foglalkoztatási jogviszonyuk tekintetében eltérő szabályozás vonatkozik.

36 Ebből következik, hogy az első kérdésben említetthez hasonló eltérő bánásmód e munkavállalók meghatározott szakmai kategóriához tartozásán alapul.

37 Mivel a hátrányos megkülönböztetés ezen oka nem szerepel a 2000/78 irányelv 1. cikkében felsoroltak között, meg kell állapítani, hogy ez az eltérő bánásmód nem tartozik az ezen irányelv által létrehozott általános keretbe, különösen a 2. cikke (2) bekezdésének a) pontja alá.

38 A fenti megfontolásokra tekintettel az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2000/78 irányelv 2. cikke (2) bekezdésének a) pontját úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely a katonai állomány tagjai számára szakmai tevékenységük gyakorlásának feltételeként oltásfelvételi kötelezettséget ír elő, míg a polgári állomány azon tagjaira, akik feladataikat azonos környezetben és hasonló egészségügyi helyzetben látják el, nem vonatkozik ilyen kötelezettség, mivel az ilyen eltérő bánásmód nem tartozik a 2. cikk (2) bekezdése a) pontjának hatálya alá.

A második kérdésről

39 Második kérdésével az előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2000/78 irányelv 2. cikke (2) bekezdésének b) pontját úgy kell-e értelmezni, hogy a meggyőződésen alapuló közvetett hátrányos megkülönböztetés miatt azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely a szakmai tevékenysége gyakorlásának feltételeként oltásfelvételi kötelezettséget ír elő a katonai állomány azon tagja számára, aki – többek között a katonai állomány ugyanezen környezetben dolgozó más tagjaitól eltérően – ellenzi az ilyen oltás felvételét.

40 A 2. cikk (2) bekezdésének b) pontja úgy rendelkezik, hogy – a b) pont i. és ii. alpontjában említett esetek kivételével – közvetett hátrányos megkülönböztetés akkor áll fenn, ha egy látszólag semleges előírás, feltétel vagy gyakorlat egy bizonyos vallású vagy meggyőződésű személyt más személyekkel szemben hátrányos helyzetbe hoz.

41 Amint az a Bíróság ítélkezési gyakorlatából kitűnik, a 2000/78 irányelv 1. cikkében szereplő „vallás” fogalma magában foglalja mind a *forum internumot*, azaz a meggyőződés meglétének a tényét, mind pedig a *forum externumot*, azaz a vallási hit nyilvános kifejezésre juttatását. Ezenkívül e cikk a vallásra és a meggyőződésre egyaránt hivatkozik, az EUMSZ 19. cikkhez hasonlóan, amelynek értelmében az európai uniós jogalkotó megteheti a többek között a „valláson vagy meggyőződésen” alapuló hátrányos megkülönböztetés leküzdéséhez szükséges intézkedéseket, illetve a Charta 21. cikkéhez hasonlóan, amely az ott felsorolt különböző alapon történő megkülönböztetések között említi a „vallást vagy meggyőződést”. Ebből következik, hogy a 2000/78 irányelv alkalmazásában a „vallás” és a „meggyőződés” kifejezéseket úgy kell érteni, mint a hátrányos megkülönböztetés egy és ugyanazon alapjának két oldalát (2023. november 28-i Commune d’Ans ítélet, C-148/22, EU:C:2023:924, 22. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

42 Ezen ítélkezési gyakorlat szerint, amint az a Charta 21. cikkéből kitűnik, a „valláson vagy meggyőződésen” alapuló megkülönböztetési okot meg kell különböztetni a „politikai vagy más véleményen” alapuló megkülönböztetési októl, és az tehát kiterjed mind a vallási meggyőződésre, mind pedig a világnézeti vagy spirituális meggyőződésre (2022. október 13-i S. C. R. L. [Vallási konnotációval bíró öltözet] ítélet, C-344/20, EU:C:2022:774, 27. pont és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

43 Így, mivel a hátrányos megkülönböztetéssel szemben a 2000/78 irányelvben biztosított védelem – amint arra a jelen ítélet 34. pontja emlékeztet – csak az ezen irányelv 1. cikkében kimerítő jelleggel felsorolt okokra vonatkozik, az irányelv nem terjed ki a véleményként értendő meggyőződésre, legyen szó akár politikai, akár bármely más véleményről.

44 A jelen ügyben a Bíróság rendelkezésére álló iratokból kitűnik, hogy az alapeljárás felperese a meggyőződésén alapuló hátrányos megkülönböztetés címén többek között azt állítja, hogy a vele szemben előírt oltási kötelezettség az általa ellátandó feladatokra tekintettel nem igazolható egészségügyi okokkal. A felperes továbbá egyrészt arra hivatkozik, hogy e védőoltás nem hatékony a SARS-CoV-2 vírus terjedésének megakadályozására, másrészt pedig arra, hogy az ilyen védőoltás egyenértékű a mintavételi pálcás teszttel. Ez utóbbi tekintetben a felperes arra hivatkozik, hogy más tevékenységi területeken a munkavállalók beléphetnek a munkahelyükre, ha vagy oltási igazolással, vagy mintavételi pálcás teszt negatív eredményét igazoló igazolással rendelkeznek.

45 Ezenfelül arra is emlékeztetni kell, hogy ezen álláspont alátámasztására a felperes különböző tudományos dokumentumokra hivatkozik, amikor egyrészt azt állítja, hogy az alapügyben szóban forgó védőoltás hatékonyságával kapcsolatos ismeretek korlátozott jellegűek és nem kívánatos hatásaik vannak, másrészt pedig azt, hogy a beoltott és a be nem oltott, de negatív mintavételi pálcás teszttel rendelkező személy fertőzöttségi kockázata megegyezik. Ezáltal tudományos érvelés alapján kívánja cáfolni a kérdést előterjesztő bíróság által az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban kifejtett, hasonló megfontolásokat.

46 Ebből az következik, hogy az alapeljárás felperese az ilyen érvekkel nem az alapügyben szóban forgó oltási kötelezettséget akarja szembeállítani a saját meggyőződésével, hanem az olasz hatóságok által a közegészségügy területén hozott döntéseket kívánja vitatni.

47 Ugyanez vonatkozik arra az érvre is, amellyel – amint arra a főtanácsnok az indítványának 51. és 52. pontjában rámutatott – e felperes az alapügyben szóban forgó oltási kötelezettség részletszabályait vitatja, vagyis azt, hogy úgy döntöttek, hogy azt az e rendelkezés hatálya alá tartozó katonai állomány tagjainak saját kockázatára írják elő, és nem olyan parancs alapján, amelynek esetleges következményeiért a parancsot kiadó személy viselné a felelősséget.

48 Következésképpen a jelen ítélet 41–43. pontjában kifejtettekre tekintettel, és amint azt a főtanácsnok az indítványának 55. pontjában lényegében hangsúlyozta, azok a megfontolások, amelyek alapján az alapeljárás felperese vitatni kívánja az alapügyben szóban forgó oltási kötelezettséget, nem tartoznak a 2000/78 irányelv értelmében vett „meggyőződés” fogalma alá, hanem olyan – a jelen esetben közegészségügyi – véleményeknek minősülnek, amelyek védelmét – amint azt a jelen ítélet 43. pontja felidézi – nem ezen irányelv rendelkezései szabályozzák.

49 A fenti megfontolásokra tekintettel a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2000/78 irányelv 2. cikke (2) bekezdésének b) pontját úgy kell értelmezni, hogy azzal a meggyőződésen alapuló közvetett hátrányos megkülönböztetés indoka alapján nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely a szakmai tevékenysége gyakorlásának feltételeként oltásfelvételi kötelezettséget ír elő a katonai állomány azon tagja számára, aki – többek között a katonai állomány ugyanezen környezetben dolgozó más tagjaitól eltérően – ellenzi az ilyen oltás felvételét, amennyiben az ilyen ellenzés indokai közegészségüggyel kapcsolatos véleménynek minősülnek, és nem tartoznak az ezen irányelv értelmében vett „meggyőződés” fogalma alá, így az ilyen eltérő bánásmód nem tartozik e 2. cikk (2) bekezdése b) pontjának hatálya alá.

A harmadik kérdésről

50 Harmadik kérdésével az előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a Charta 1. és 24. cikkével ellentétes-e az olyan nemzeti szabályozás, amely előírja azon munkavállaló munkaszerződésének felfüggesztését, aki megtagadja, hogy alávesse magát a szakmai tevékenysége gyakorlásának feltételeként előírt oltásfelvételi kötelezettségnek, és ez megakadályozza őt abban, hogy a családja, így többek között a kiskorú gyermekeinek eltartásáról gondoskodjon.

51 Emlékeztetni kell arra, hogy a Charta alkalmazási körét az 51. cikkének (1) bekezdése határozza meg, amelynek értelmében a Charta rendelkezéseinek a tagállamok csak annyiban címzettjei, amennyiben az Unió jogát hajtják végre.

52 E tekintetben a Bíróság kimondta, hogy az „uniós jog végrehajtása” e rendelkezés szerinti fogalmának előfeltétele az érintett területek közötti közelséget, illetve az egyik terület által a másikra gyakorolt közvetett hatásokat meghaladó, valamely uniós jogi aktus és a szóban forgó nemzeti intézkedés közötti bizonyos fokú kapcsolat fennállása (2025. június 12-i Tallinna linn ítélet, C-219/24, EU:C:2025:442, 50. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

53 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint ebből az következik, hogy az uniós jogrendben biztosított alapvető jogokat az uniós jog által szabályozott valamennyi tényállásra alkalmazni kell, az ilyen tényállásokon kívül viszont nem (2025. június 12-i Tallinna linn ítélet, C-219/24, EU:C:2025:442, 51. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

54 A jelen ügyben az első két kérdés vizsgálatából kitűnik, hogy a 2000/78 irányelv 2. cikkének (2) bekezdésével nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely a katonai személyzet tagja számára szakmai tevékenysége gyakorlásának feltételeként oltási kötelezettséget ír elő, és ennek következtében sor kerül az előterjesztő bíróság harmadik kérdésének tárgyát képező felfüggesztésre, mivel az e szabályozásban megállapított és az alapeljárás tárgyát képezőhöz hasonló eltérő bánásmód nem tartozik e rendelkezés hatálya alá.

55 Ezenkívül a Bíróság rendelkezésére álló iratokból nem tűnik ki, hogy e nemzeti szabályozás kapcsolódna az uniós jog más rendelkezéséhez.

56 Következésképpen az említett nemzeti szabályozás nem tekinthető úgy, mint amely a Charta 51. cikkének (1) bekezdése értelmében „az Unió jogát hajtja végre”, így a Charta 1. és 24. cikke nem alkalmazható az alapeljárásban.

A költségekről

57 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (ötödik tanács) a következőképpen határozott:

1) A foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód általános kereteinek létrehozásáról szóló, 2000. november 27-i 2000/78/EK tanácsi irányelv 2. cikke (2) bekezdésének a) pontját

a következőképpen kell értelmezni:

azzal nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely a katonai állomány tagjai számára szakmai tevékenységük gyakorlásának feltételeként oltásfelvételi kötelezettséget ír elő, míg a polgári állomány azon tagjaira, akik feladataikat azonos környezetben és hasonló egészségügyi helyzetben látják el, nem vonatkozik ilyen kötelezettség, mivel az ilyen eltérő bánásmód nem tartozik a 2. cikk (2) bekezdése a) pontjának hatálya alá.

2) A 2000/78 irányelv 2. cikke (2) bekezdésének b) pontját

a következőképpen kell értelmezni:

a meggyőződésen alapuló közvetett hátrányos megkülönböztetés indoka alapján azzal nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely a szakmai tevékenysége gyakorlásának feltételeként oltásfelvételi kötelezettséget ír elő a katonai állomány azon tagja számára, aki – többek között a katonai állomány ugyanezen környezetben dolgozó más tagjaitól eltérően – ellenzi az ilyen oltás felvételét, amennyiben az ilyen ellenzés indokai közegészségüggyel kapcsolatos véleménynek minősülnek, és nem tartoznak az ezen irányelv értelmében vett „meggyőződés” fogalma alá, így az ilyen eltérő bánásmód nem tartozik a 2. cikk (2) bekezdése b) pontjának hatálya alá.

Aláírások